

האם יש מקום לשפוט בהיסטוריה?

כרטיס מידע מורים

בעד שיפוט היסטורי. ההיסטוריה היא גלריה מודרכת של התנסויות אנושיות. ההיסטוריון מציג בפני בני-זמנו סוגים שונים של בני-אדם ומגוון מעשים אנושיים, מעשים ראויים ומעשי עוולה.

תפקידו של ההיסטוריון הוא לא רק לתאר ולהסביר, אלא גם להעריך ולשפוט את האירועים ואת הדמויות מבחינה ערכית ומוסרית. עליו להיות מעורב מבחינה שיפוטית ולהביע עמדה ערכית.

כתב ההיסטוריון ארנולד טוינבי ב-1935 שפלישתו של מוסוליני לחבש (אתיופיה) היא עוולה אישית זדונית.

ההיסטוריון אחר, סיר ישעיהו ברלין, אמר ב-1955 שחובתו של ההיסטוריון לשפוט את קארל הגדול, נפוליאון, סטלין והיטלר על מעשי רצח המוניים.

ההיסטוריון לא יכול להימנע מההתמודדות השיפוטית מעצם העובדה שהוא מפרש ומדווח באמצעות השפה (קאר, 1986).

כל נרטיב היסטורי, מטרתו הסמויה או הגלויה, היא לשפוט מבחינה מוסרית את האירועים שהוא מספר. (וויט, 1987, 29)

שאלה

מה עמדתכם בנדון?

יש להימנע משיפוט. תפקידו של

ההיסטוריון הוא אך ורק לתאר או להסביר את האירועים. הוא צריך לעסוק רק בעובדות אובייקטיביות, בלי שום מעורבות שיפוטית, סובייקטיבית או אקטואלית, כאילו עמד והסתכל על האירועים מלמעלה.

אין להיסטוריה שום מסר מוסרי ולא צריך להשתמש בהיסטוריה כדי לחנך או למסור מסר כזה.

מי אנחנו שנבוא, כחכמים אחר מעשה, להגיד לאנשי העבר "הייתם בסדר או פישלתם".

לא צריך לחפש בהיסטוריה מה שאין בה.

ההיסטוריון הוא לא שופט, וודאי שלא שופט תליין (דויד נואלס, 1955).

...ואם כבר רוצים לשפוט, קבלו את דעתו של מקס וובר שאמר: על ההיסטוריון לשפוט מבחינה ערכית את המוסדות ולא את היחידים שיצרו אותם, למשל, את העבדות או הקפיטליזם.

לשפוט ולפסוק מבחינה מוסרית בהווה לגבי אירועים שהתרחשו בעבר יכול להיות מסוכן כי אנו שופטים לאחר מעשה ובאמצעות ההבנות שלנו בהווה.

ולכן מוטב להשהות את הגזרות המוסריות ולהרחיב את הידיעות שלנו באמצעות עוד גרסאות ועוד פרספקטיבות של האירוע. (פטרסן, 2011).